

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

VI. Vnde sumenda unitas & diversitas Scientiæ actualis partialis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

Scientia totalis habitualis, ut sæpè repetitum est; vel aliqua ratio intelligibilis seu scibilis illi subordinata, & sic non faceret Scientiam totalem habitualement, sed dictæ totali intellectuall subordnatam, ab eaque inadæquatè dumtaxat distinctam, ut consideranti patebit.

CXLVI. Objicies 3°, unitas scientiarum habitualium totalium sumitur ab objecto attributionis, ergo, &c.

CXLVII. Respondeo negando antecedens; semper enim est eadem solutio, quia supponitur falsum; videlicet cuilibet Scientiæ assignari posse objectum attributionis adæquatè distinctum ab objecto cujuscumque alterius Scientiæ totalis habitualis; cum tamen omne, quod assignatur, utpotè subordinatum intelligibili, sit respectu illius objectum attributum; ac proinde non sit ratio, cur in ipso potius sistatur, quam in quolibet eorum, quæ sunt attributa respectu ipsius, ergo, &c.

CXLVIII. Objicies 4°, Logica à Physica, Physica à Medicina, & Medicina ab Arithmetica totaliter & adæquatè distinguitur; ergo dantur Scientiæ totales: probatur consequentia, quia illæ sunt Scientiæ.

CXLIX. Respondeo negando consequentiam, ad ejus probationem distinguo assumptum, sunt Scientiæ partiales, concedo assumptum; totales, nego assumptum: eodem enim modo se habent ad invicem & Scientiam totalem intellectualem, sicut in omnium sententia se habent conclusiones partiales inter se & Scientiam totalem. Undè quando Sanctus Thomas 1^a. p. q. 1^a. art. 1°. ad 2um. ait, *Diversa ratio cognoscibilis diversitatem scientiarum inducit*, loquitur de scientiis partialibus, Astrologia, Physica, &c. quæ, juxta hanc à rigore rationis Resolutionem, sunt partiales. Ex his

CL. Colliges in rigore dicendum, vel cum Nominalibus teste Soto in Proëmialibus Logicæ q. 3. & Masio ibidem Sect. 1. q. 15. tot esse Scientias totales habituales, quot simplices habitus conclusionum actualium specie diversarum; vel cum Egidio 1. Metaph. q. 22. & Mirandulano lib. 13°. de eversione singularis certaminis Sect. 6. & 7. quos refert Suarez Disput. 1^a. Metaph. Sect. 2^a. unicam illam esse agnoscendam, quam sæpè vocavimus *Scientiam totalem habitualement intellectualem* ab objecto suo formali *sub quo*, intelligibilitate scilicet, quæ objecta omnium aliarum Scientiarum sub se comprehendit, instar generis species. Cum verò PP. Arriaga, Oviedo, &c. docent unitatem Scientiæ totalis habitualis sumi ex natura rei, juxta quam habitus unius Scientiæ potius exigunt sibi invicem conjungi, quam cum aliis, rem nostram agunt; quia illi habitus ut particulares non exigunt sibi conjungi magis quam aliarum Scientiarum habitus illis: quis enim dicet hos Logicæ habitus ex natura sua exigere sibi invicem conjungi, *Divisum latius patet suo membro dividente, definitio debet esse clarior definitio*? nullus: undè exigunt tantum sibi conjungi, quia habent idem objectum formale *sub quo*; cui convenit, sicut & omnibus objectis omnium scientiarum totalium, esse objectum *sub quo* attributum respectu intelligibilitatis objecti attributionis dictæ Scientiæ totalis intellectuall; undè ulterius dici debent Scientiæ partiales & subordinatæ isti prædictæ totali.

DUBIUM VI.

Vnde sumenda unitas & diversitas Scientiæ actualis partialis.

Ante Resolutionem
CLI. Suppono dubium procedere de unitate & diversitate specifica; de numerica enim in Metaph. hoc supposito, sit

RESOLUTIO.

CLII. Dico, stando in communi Philosophorum sensu (quid enim stando in ratione dicendum, statuetur in Physica) Scientia actualis specificatur ab objecto suo materiali, formali *quod*, & *propter quod*, id est, à subjecto, prædicato conclusionis & præmissis, sive medio, ita ut, uno ex illis specie mutato, sit diversæ speciei; iisdem verò consistentibus, ejusdem speciei.

CLIII. Probatur, quia conclusio scientifica actualis, sive Scientia actualis est essentialis expressio sive representatio sui objecti; sed illa omnia exprimit & representat in actu signato; ergo uno ex illis specie mutato est diversæ speciei, & iisdem consistentibus, ejusdem. Hinc

CLIV. Colliges hoc Axioma, *Scientia actualis specificatur ab objecto formali*, non esse intelligendum cum particula exclusivâ *tantum*; quasi ab illo tantum specificaretur; sed anthonomastice, eò quod ab eo excellentius, quam à cæteris specificetur.

CLV. Objicies tamen, si Scientia actualis specificetur ab illis omnibus, poterit simul esse naturalis & supernaturalis in substantia; sed hoc est absurdum; ergo, &c. probatur sequela majoris; quia si inferatur conclusio scientifica ex una præmissa naturali, & altera supernaturali in substantia; illa erit naturalis, in quantum in actu signato attingit objectum naturale in substantia; & erit supernaturalis, in quantum attingit in actu signato objectum supernaturale in substantia; ergo, &c.

CLVI. Respondeo 1°, hoc argumentum magis esse Theologicum, quam Philosophicum; non enim uno verbo ostenditur dari aliquid absolute supernaturale in substantia sic ut nulli creaturarum, saltem possibilem sit naturale, & oppositum, ut certius defendemus in Theologia: neque si detur, facile dicitur à quo sumenda sit ejus supernaturalitas, an à subjecto in quo recipitur, si forma? an à principio supernaturali adæquato, vel inadæquato à quo ipsa producitur? an ab objecto materiali, formali *quod* vel *propter quod*, si actus?

CLVII. Respondeo 2°, in forma, negando majorem, ad ejus probationem Respondeo illam conclusionem fore supernaturalem in substantia, quæ produceretur à principio (saltem inadæquato) supernaturali in substantia; naturalem verò, si ab adæquato naturali: cum enim actus supernaturalis in substantia attingere possit objectum naturale materiale, formale *quod* & *propter quod*; & naturalis in substantia objectum supernaturale materiale, formale *quod* & *propter quod*, ut constat à pari, ex eo, quod actus spiritalis possit

sit attingere objectum materiale spirituale in substantia, inter quæ non est major proportio; supernaturalitas necessariò petenda est à principio (saltem inadæquato supernaturali) naturalitas à principio adæquato naturali; quia non est undè aliundè petatur, maximè, cum subiectum istorum entium supernaturalium, v. g. intellectus, voluntas, anima, &c. sit indifferens, ut entia naturalia, vel supernaturalia in substantia producat vel recipiat; ut patet in actibus fidei, Spei & Charitatis, qui ab omnibus habentur supernaturalibus in substantia, & tamen à principio supernaturali, inadæquato dumtaxat, producuntur, & inadæquato naturali, videlicet intellectu, volun-

tate, anima, &c.

CLVIII. Instabis, *Actus specificantur ab objecto*, etiam ergo, &c.

CLIX. Respondeo distinguendo istud Axioma; *Actus specificantur ab objecto* secundum aliquam rationem specificam, videlicet in ratione actus ut actus diversæ speciei, transeat, de illo enim specialiter in Physica: secundum omnem rationem specificam, videlicet in ratione actus ut speciei entis supernaturalis, vel naturalis, nego: non enim est major ratio, cur actus hanc speciem ab objecto sumant, quam speciem substantiæ & accidentis, spiritualis & materialis, &c. quam ab illo non sumunt, ut consideranti patebit.

DISPUTATIO TERTIA

De Opinione, errore, & fide.

DVBIVM I.

Quid opinio, & qua formido sit ei essentialis,

RESOLUTIO I.

CLX. **D**ico 1°, *Opinio est iudicium incertum & inevidens, cum formidine actuali vel virtuali de opposito.*

QVÆSTIVNCVLA I.

An incertitudo, quæ est de essentia opinionis sit quidpiam negativum.

CLXI. **R**espondeo negativè, quia nihil aliud est, quam debilitas & infirmitas ipsius iudicii opinativi, admittentis dubium aliquod, ne fortè contrarium sit verum: certum autem est, quodd tale iudicium, à quo debilitas & infirmitas illa non distinguitur, sit positivum; commodè tamen explicatur illa incertitudo per negationem certitudinis ad Scientiam requisitæ, quasi diceretur, non est tanta certitudo, ac ad Scientiam requiritur.

QVÆSTIVNCVLA II.

Quid formido actualis & virtualis, in quas formido secatur.

CLXII. **A**ntè Responsum. Suppono formidinem hinc sumi pro actu intellectus, non autem pro actu voluntatis, ut propriè sumi solet. Hoc notato

CLXIII. Respondeo formidinem actualem (quæ etiam dicitur formalis & formido in actu 2°) esse iudicium reflexum, sive quo intellectus reflectens supra iudicium suum incertum & inevidens, iudicat expressè oppositum fortè esse verum, ut v. g. si, cum iudicavi omnem matrem diligere filium, reflectens supra hoc iudicium expressè iudicem, aliquam fortè esse, quæ filium non diligit.

CLXIV. Virtualis autem (quæ radicalis & in actu 1°, etiam dicitur) non est aliud, quam ipsemet actus opinativus, tam debilis & infirmus, ut si intellectus supra illum reflecteret, iudicaret expressè oppositum fortè esse verum; hæc autem formido

virtualis confunditur cum incertitudine positiva, de qua ante num. 158.

QVÆSTIVNCVLA III.

Vnde oriatur incertitudo & formido.

CLXV. **R**esp. objectivā oriri ex mutabilitate, seu fallibilitate objecti; cum scilicet objectum est contingens & non necessariam terminorū connexionem importans, sed talem, ut possit esse & non esse; formalem verò esse illam, quæ se tenet ex parte intellectus præcisè, ex eo videlicet, quodd intellectus assentiatur conclusioni objectivæ, vel necessariæ, per medium quidem necessarium, sed putans tantum esse probabile; vel probabili propter medium probabile cognitum tale; nam, ut supra insinuatum est, medium conclusionis scientificæ debet cognosci ut necessarium, ad hoc ut conclusio sit certa ex parte intellectus, sive formaliter.

RESOLUTIO II.

CLXVI. **D**ico 2°, *sola formido virtualis est essentialis Opinioni, non actualis.*

CLXVII. Probatur 1°, pro 2^a parte (nam 1^a pars patet) quia datur opinio sine formidine actuali, ut cum assentiatur conclusioni probabili nihil expressè cogitando de opposito, an fortè non sit verum; ergo, &c. antecedens experientiā notum est, & conforme Aristoteli Topic. 3°. cap. 3. ubi asserit, *Nonnullos per Opinionem dubitare*, ac proinde è contrā, nonnullos non dubitare, scilicet actualiter.

CLXVIII. Probatur 2°, actus, qui differunt objectis, distinguuntur realiter; sed aliud est objectum Opinioni, aliud formidinis actualis; ergo, &c. probatur minor, nam objectum Opinioni est, v. g. *Omnis mater diligit filium*, objectum verò formidinis actualis est, *Fortè verum est esse aliquam matrem, quæ non diligit filium*, vel *fortè falsum est, omnem matrem diligere filium*; sed hæc objecta sunt diversa; ergo, &c.

CLXIX. Probatur 3°, actus directus & reflexus de eodem objecto realiter distinguuntur; sed opinio & formido actualis se habent instar actus directi & reflexi; ergo, &c.